

Justis- og Politidepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 200400295
B-B LKD

Vår ref.: 2004/500
MA1-M3 SOWI 478.1

Saksbeh.:

Dato: 1. juni 2004

■ **Høring - rapport om overføring av myndighetsoppgaver fra de lokale eltilsyn (DLE) til DSBs regionkontor (fase 1-rapporten) og rapport om innhold, oppgaver og oppfølging av eventuelt konkurranseutsatt teknisk tilstandskontroll (fase 2-rapporten)**

Vi viser til brev fra Justis- og politidepartementet av 16. februar 2004 vedrørende høring om ovennevnte rapporter. Konkurransetilsynet har ikke fått saken formelt til uttalelse, men ønsker likevel å komme med synspunkter på den fremtidige organiseringen av tilsynet med sikkerheten ved lavspenningsanlegg.

Innledning

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har ansvar for det overordnede tilsynet med sikkerheten ved lavspenningsanlegg. Ansvar for og myndighet til å utføre tilsynet er lagt til nettselskapene¹ (det lokale elektrisitetstilsynet - DLE). Nettselskapene er i Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr av 24. mai 1929 (tilsynsloven) § 9 pålagt å føre tilsyn med de installasjonene som er tilknyttet deres forsyningsnett. Nettselskapene utfører gjennom DLE offentlig myndighet og kontroll.

Nettselskapenes nettvirksomhet er naturlig monopol og er derfor regulert gjennom forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme og nettvirksomheten og tariffen. Ifølge forskriftens § 7-4 skal kostnader knyttet til tilsyn og sikkerhet dekkes innenfor nettvirksomhetens årlige inntektsramme. Dette fører til at DLE i dag finansieres over nettleien. Mange av dagens nettselskaper driver i tillegg til nettvirksomheten med annen konkurranseutsatt foretningvirksomhet, som for eksempel installasjons- og entreprenørvirksomhet.

Sommeren 2001 ble det lagt frem en rapport om fremtidig organisering av Produkt- og elektrisitetstilsynets ytre apparat (UPK-rapporten). I rapporten ble det konkludert med at en

¹ Nettselskaper defineres her som selskaper med områdekonsesjon for bygging og drift av lokale distribusjonsnett, i tillegg til disse har et fåtall selskaper med anleggskonsesjon for bygging og drift av regionalnett med virksomhet eller husstander direkte knyttet til sitt nett ansvar for DLE (disse overfører i de fleste tilfeller tilsynet til nærmeste områdekonsesjonær).

omlegging av DLE fra forvaltningsmyndighet til forretningsmessig tjenesteleverandør ville være den beste løsningen for å fjerne rollekonfliktene og den dårlige ressursutnyttelsen dagens ordning fører med seg.

Etter forespørsel fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet er det utarbeidet ytterligere to rapporter om fremtidig organisering av DLE, fase 1- og fase 2-rapportene. I fase 1-rapporten drøftes nødvendige økonomiske, juridiske, administrative og tilsynsmessige tiltak for at DLEs myndighetsfunksjoner skal kunne overføres til DSBs regionskontorer. I fase 2-rapporten vurderes en konkurranseutsetting av enkelte av DLEs oppgaver og fremtidig finansiering av DLE.

Det fremgår av alle tre rapportene at dagens organisering er beheftet med svakheter og at den ikke gir riktige incentiver til tilsyn med elsikkerheten.

Konkurransetilsynet er enig i at det er behov for en omfattende endring i den nåværende organisering av DLE, men kan ikke se at de to nye rapportene bidrar til å løse de skisserte problemene på en effektiv måte. Det ble i UPK-rapporten etter vårt skjønnt gitt en tilfredsstillende vurdering av forskjellige måter å organisere DLE på, og anbefalingene i denne rapporten fremstår fortsatt som den mest hensiktsmessige løsningen.

Fase 1- rapporten

I fase 1-rapporten legges det til grunn at myndighetsutøvelse er knyttet til følgende faser av et tilsyn:

1. utvelgelse av tilsynsobjekt
2. varsel om tilsyn
3. rett til uhindret adgang
4. varsel om vedtak etter kontroll
5. vedtak
6. bruk av reaksjonsmidler
7. lukking av avvik/sak

Arbeidsgruppen anbefaler i rapporten at DLE, gjennom lov eller forskrift, delegeres mulighet til å velge ut og sende varsel til tilsynsobjektene (1 og 2). Utførelse av tilsyn forutsetter rett til uhindret adgang til tilsynsobjektet, noe som ifølge arbeidsgruppen kan løses ved at kontrolløren (DLE) delegeres slik rett (3). Arbeidsgruppen anbefaler videre at DSBs regionskontorer skal gi varsel om vedtak, utarbeide vedtak, vedta sanksjoner og lukke avvik/saker (4-7). For å forbedre DSBs sanksjonsmuligheter overfor tilsynsføreren anbefaler arbeidsgruppen at det utarbeides en forskrift som gir utfyllende bestemmelser om hvordan tilsynet skal gjennomføres, og som legger opp til bruk av reaksjonsmidler overfor DLE dersom forskriftens krav ikke oppfylles.

Konkurransetilsynet er enig med Arbeids- og administrasjonsdepartementet, som var oppdragsgiver for fase 1-rapporten, i at en myndighetsoverføring er en forutsetning for å oppnå bedre rolleklarhet i tilsynet med lavspenningsanlegg.

Vi mener i motsetning til arbeidsgruppen at DSB også bør velge ut og sende ut varsel om tilsyn til tilsynsobjektene (1 og 2). Arbeidsgruppens begrunnelse for å delegerer denne delen av tilsynsvirksomheten er blant annet at det vil spare samfunnet for kostnadene med å tilføre DSB flere årsverk. Så vidt vi kan forstå, er dette ressurser som uansett må brukes dersom en skal ha et effektivt tilsyn. Hvis nettselskapene skal foreta disse vurderingene, må kostnadene ved dette dekkes inn gjennom nettleien.

Fase 2-rapporten

I rapporten vurderes fem ulike modeller for konkurranseutsetting av den tekniske tilstandskontrollen. Arbeidsgruppen anbefaler en modell med elementer fra tre av de vurderte modellene. Det anbefales en modell hvor nettselskapene fortsatt vil ha ansvaret for den tekniske tilstandskontrollen i DLE. Endringen fra i dagens organisering vil særlig bestå i at den offentlig tilsynsmyndigheten delvis vil bli overført til DSB, jf. fase 1-rapporten, og at det legges større vekt på kontroll av nye lavspenningsanlegg.

Det anbefales i tillegg at ”benchmarking” (målestokk-konkurranse) tas i bruk når det gjelder den tekniske tilstandskontrollen som utføres av nettselskapene. Nettselskapene skal ha frihet til å oppfylle sine egne mål gjennom å utføre DLE i tradisjonell form eller å kjøpe tjenestene av andre, for eksempel et DLE-AS. Brann- og ulykkesetterforskning anbefales lagt til distriktsvise etterforskningsgrupper, som finansieres av nettselskapene som en definert del av DLEs budsjett.

Konkurransetilsynet ser positivt på at det legges til rette for konkurranseutsetting av DLE. Reell konkurranse mellom flere aktører fører normalt til kostnadseffektiv produksjon, innovasjon og utvikling og bedre produksjonsmetoder og produkter.

Vi kan imidlertid ikke se at den anbefalte modellen vil innebære nødvendig klargjøring av aktørenes roller og habilitet. Det vil fortsatt være problematisk at tilsynsfører (nettselskapene) i noen tilfeller konkurrerer med eller er tilknyttet en enhet som konkurrerer med tilsynsobjektene. Dette vil kunne føre til at tilsynsobjektene og publikum for øvrig setter spørsmålsteget ved tilsynsførers vurderinger. Når nettselskapene konkurrerer i markedet for elinstallasjon, vil dette også kunne ha konkurransevridende effekter i elinstallasjonsmarkedet som fører til ineffektiv bruk av samfunnets ressurser.

Konkurransetilsynet er også i tvil om nettselskapenes mulighet til å leie andre til å utføre tilsynet vil bidra til å legge til rette for reell konkurranse. Nettselskapene vil trolig ha incentiver til å foreta tilsynet selv, eller leie enheter som er tilknyttet nettselskapet til å gjøre det. Nettselskapene vil ikke ha incentiver til å ”gi bort” konkurransefordelene tilsynsrollen gir dem.

På denne bakgrunn tror vi ikke at arbeidsgruppens forslag når det gjelder ”benchmarking” er den beste måten å konkurranseutsette DLE på. Dessuten kommer at nettselskapenes virksomhet, og dermed DLE, allerede er underlagt en form for målestokk-konkurranse gjennom effektiviseringskravet i inntektsrammereguleringen. Det kan derfor være grunn til å tro at denne konkurranseformens effektivitetsvirkninger allerede tatt ut.

UPK-rapporten

Den modellen som ble anbefalt i UPK-rapporten ligner mye på dagens ordning for EU-godkjenning av biler. Det legges der opp til at DSB velger ut og sender ut pålegg om tilsyn til tilsynsobjektene. Deretter vil det være opp til tilsynsobjektet å velge tilsynsfører fra et utvalg av forhåndsgodkjente tilsynsvirksomheter. DSB vil ha overordnet tilsyn med disse tilsynsvirksomhetene, som kan være virksomheter etablert med utgangspunkt i gjeldende DLE-enheter eller andre kompetente virksomheter.

I fase 2-rapporten kritiseres UPK-løsningen blant annet for at den vil innebære at anleggseier må betale for en tjeneste som i dag anses å være gratis. *Konkurransetilsynet* mener dette må være av underordnet betydning i betraktning av at anleggseier rent faktisk betaler for tilsynet gjennom

nettleien, og utelukker ikke at dette vil gi anleggseier større bevissthet om sitt eget ansvar når det gjelder sikkerheten ved sine anlegg.

Konkurransetilsynet finner at UPK-modellen med et klart skille mellom myndighetsutøvelse og teknisk tilstandskontroll vil gi den samfunnsøkonomisk beste løsningen. DLB vil da ha ansvar for tilsynet, og vil kunne avpasse tilsynets omfang etter behovet, samtidig som det legges til rette for reell konkurranse med hensyn til utføring av den tekniske tilstandskontrollen. En slik ordning vil redusere problemene med hensyn til tilsynsførers uavhengighet og habilitet, og fjerne de uheldige konkurransevriddingene som kan oppstå med dagens ordning.

Kopi:

Arbeids- og administrasjonsdepartementet v/ Konkurranspolitisk avdeling